

Suomen Noutajakoira järjestö (SNJ) ry - Finlands Retrieverorganisation rf
Puolesta MMM, Susanna Särkijärvi, hallituksen jäsen

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö 21.12.2017

LAUSUNTO HALLITUKSEN EHDOTUKSEEN LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA

Hyväksytty SNJn hallituksen sähköpostikokouksessa 28.02.2018

YLEISET KOMMENTIT

Luonnoksessa on useita eläinten hyvinvointia edistäviä uudistuksia verrattuna edeltävään eläinsuojelulakiin. Perustelumuistio on hyvin seikkaperäisesti kirjoitettu. Tervetulleita uudistuksia ovat mm. eläinten lajinomaisen käyttäytymisen toteutumisen korostaminen sekä mahdollisuus tiukemmin puuttua lainsäädännön keinoin eläinjalostuksen hyvinvointihaittoihin.

Lakiluonnos sisältää kiristyksiä mm. hyvinvoinnin valvontaan eläinkilpailuissa (kilpailueläinlääkärin vaade eräissä eläinkilpailuissa) sekä lisää eläinlääkäreiden velvollisuuksia luonnonvaraisten eläinten hoidossa. Eläinsuojelulaki ei kuitenkaan ota kantaa tai pyri turvaamaan eläinlääkärien kunnallisten päivystyspalvelujen säilymistä edes nykyisellä tasolla tulevaisuudessa. Kysymys on mielestämme asiasta, joka eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi on olennaisen tärkeä ja päivystyspalvelujen heikentyminen johtaisi väistämättä eläinten hyvinvoinnin huononemiseen. Eläinlääkäripalvelujen tulisi pysyä Suomessa vähintään nykyisen kaltaisena. Seura- ja harrastuseläinlääkäripalveluja ei voi jättää pelkästään yksityisten palveluntarjoajien vastuulle. Lemmikkieläinlääkäripalvelujen yhtiöittäminen nostaa palvelun hintaa (jo nähty kehitys), jolloin eläimen omistaja saattaa herkemmin jättää tuomatta lemmikkinsä hoitoon. Kunnan virkaeläinlääkärit hoitavat nykyisin toimessaan sekä lemmikkejä että tuotantoeläimiä. Näin myös syrjäisemmillä alueilla oleville tuotantoeläintiloille eläinlääkärin päivystysetäisyydet (sekä asiakkaan etäisyys tuoda eläin hoitoon) pysyvät kohtuullisina. Keskittyminen vain seura- ja harrastuseläimiin tai vain tuotantoeläimiin ei välttämättä takaa eläinlääkärille riittävää asiakaskuntaa, jolloin sekä tuotantoeläinten että seuraeläinten palvelut heikkenevät. Eläinsuojelulain tulee tukea maakuntaudistuksessa toimintamallia, jossa toimiva virkaeläinlääkärijärjestelmä turvataan ja koko maassa järjestetään kaikille eläimille peruseläinlääkäripalvelut sekä kiireellinen eläinlääkärin hoito.

Lakiluonnos vastannee melko hyvin pyrkimykseen eläinten hyvinvoinnin edistämisestä tuotantoeläinten osalta. Tutkimustieto eläinten luonnollisista käyttäytymistarpeista lisääntyy mutta samanaikaisesti osa väestöstä erkaantuu yhä enemmän luonnosta – eläinsuhteemme on vahvassa muutoksessa. Tietämys eläimen perustarpeista erityisesti harraste- ja lemmikkieläimiä (hevokset, koirat) hankkivilla ihmisillä voi olla todella heikkoa. Toisaalta eläimiä inhimillistetään ja toisaalta

esineellistetään (mm. somistekäyttö). Lemmikkieläimet koetaan perheenjäseniksi ja niiden hyvinvointiin panostetaan yhä enemmän, niihin kohdistetaan toimenpiteitä jotka jopa ylittävät eläinsuojelullisen hoidon rajat? Kuitenkin kyky nähdä eläimen kipu ja kärsimys sekä valmius niiden lajinomaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiselle saattaa olla vajavaista (mm. riittävä liikunta ja sosiaaliset tarpeet). Näemme, että lakiluonnos on kirjoitettu hyvin pitkälti tuotantoeläinten suojelemiseksi. Yhteiskunnallisen muutoksen myötä riski harraste- ja lemmikkieläinten hyvinvoinnin alenemiseen voi kasvaa.

LAKIEHDOTUKSET

1 § Lain tarkoitus

Lain tarkoitus, eläinten hyvinvoinnin edistäminen, on kannatettava ja tervetullut uudistus. Hyvinvointia voidaan edistää paitsi epäkohtia poistamalla myös lisäämällä positiivisia asioita, kuten eläinlajille tai rodulle ominaisen, mielekkään tekemisen tarjoaminen. SNJ pitää tärkeänä, ettei laki tule estämään eläinten nykyisin hyväksytyä käyttöä, kuten lain perusteluissa on mainittu.

5 § Määritelmät

Koska kyseessä on laki eläinten hyvinvoinnista ja hyvinvoinnin käsite voidaan ymmärtää monella tavalla, olisi eläimen hyvinvoinnin määritelmä syytä lisätä määritelmiin. Myös käyttäytymistarve-termi olisi syytä määritellä.

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista

On hyvä, että kansalaisen vastuu on kirjattu lakiin.

12 § Kohtelun yleiset vaatimukset

Pykälä on hyvä sen korostaessa eläimen rauhallista ja lajinomaista käsittelyä sekä totuttamisen tärkeyttä.

13 § Kielletty kohtelu

Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi: 'Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen *lajityypillinen käyttäytyminen*, osaamistaso...'. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi: 'Eläin on pyrittävä kouluttamaan ensisijaisesti positiivisin menetelmin.'

Pykälän toisessa momentissa kielletään eläimen liiallinen rasittaminen ja kurissa pitäminen, sekä kielletään myös eläimen pakottaminen yrittämään sen luonnollisten kykyjen tai voimien ylittämistä. Pykälään 13 tulisi lisätä maininta, ettei harrastekoiratoiminnassa koiran tavallista rodunomaista käyttöä katsota eläimen liialliseksi rasittamiseksi tai ettei normaali koulutus vaikeusastetta asteittain nostamalla olisi luonnollisten kykyjen tai voimien ylittämistä. Rodunomaisten käyttäytymistarpeiden toteuttaminen harrastustoiminnassa voidaan katsoa koirien hyvinvointia lisääväksi toiminnaksi ja siksi se toteuttamista ei tulisi rajoittaa. Näissäkin tilanteissa koiraa tulisi silti pyrkiä suojelemaan tilanteilta, joissa sen vahingoittuminen on tavallista todennäköisempää esim. ääriolosuhteet; kylmä tai kuuma sää.

Pykälän neljänteen momenttiin ehdotetaan muotoa: 'Eläimen värjääminen sen ulkonäön muuttamiseksi *tai pukeminen somistustarkoituksessa* on kielletty'.

19 § Kielletyt välineet ja laitteet

Pykälä on hyvä. Ei kommentoitavaa.

21 § Hoidon yleiset vaatimukset

SNJ pitää tärkeänä, että eläimillä on pykälän ensimmäisen momentin mukaisesti mahdollisuus toteuttaa niille ominaisia käyttäytymistarpeitaan. Lakiluonnoksen mukaan eläimiä on hoidettava mahdollistaen niille liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään tai muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita. Olennaisia sisäsyntyisiä käyttäytymistarpeita ovat pykälässä mainitun lisäksi myös syömiseen, synnytykseen ja jälkeläisten hoitoon liittyvät tarpeet. Nämä on syytä lisätä olennaisten käyttäytymistarpeiden luetteloon. Jälkeläisten hoitoon liittyvät tarpeet ovat kytköksissä myös sopivaan jälkeläisten vierotusikään, josta ei lakiesityksessä näy olevan mitään mainintaa.

Lajille ominaisiin käyttäytymistarpeisiin tulee lisätä myös jalostuksen myötä eläimille tulleet tarpeet, mm. koirien rodunomaiset tarpeet. Eläimen tarve käyttäytyä tietyllä tavalla on olemassa riippumatta siitä, onko käyttäytyminen eläimen elinympäristössä mahdollista, ja pääseekö eläin toteuttamaan käyttäytymistä. Mikäli koira ei pääse toteuttamaan sille ominaisia käytösmalleja, sen henkinen hyvinvointi vaarantuu ja se saattaa ilmetä häiriökäyttäytymisenä, jolloin käyttäytymistarpeen mukainen toiminta kohdistuu epätoivottuun kohteeseen esim. paimenkoira paimentaa autoja. Tällainen rodulle ominainen käyttäytymistarve on muun muassa metsästyskoiran pääsy metsästämään tavalla, johon se on jalostettu, tai muu vastaava toiminta joka jäljittelee riittävästi rodunomaista toimintaa esim. noutaja saa noutaa noutoesineitä.

Lisäksi SNJ ilmaisee huolensa koirien liikunnan tarpeen tyydyttämisestä kaikilta osin. Toisaalla laissa säädetään tiukasti koirien kiinnipidosta mutta paikkoja koirien vapaaseen ulkoiluun (ns. koirapuistoja) on hyvin rajallisesti ja epätasaisesti ympäri maan. Liikkumisen tarve patoutuu, jos mahdollisuus liikkumiseen evätään. Joidenkin hyvin aktiivisten koirien osalta niiden liikunnan tarpeen tyydyttäminen on hyvin vaikeaa jos koiran liikunta rajoittuu kytkettynä ulkoiluun. Jos olennaisen käyttäytymistarpeen toteuttaminen ei ole mahdollista, eläin voi turhautua ja stressaantua. Käyttäytymistarpeen patoutuminen voi aiheuttaa eläimelle terveysongelmia tai haitallisia käyttäytymismuutoksia, jotka heijastuvat koiran pitoon ja pahimmassa tapauksessa sen yhteiskuntakelpoisuuteen.

22 § Ruokinta ja juotto

Lakiluonnokseen tulisi kirjata, että eläintenpidossa tulisi pyrkiä eläinten jatkuvaan vedensaantiin. SNJ toteaa jatkuvan vedensaannin koirien osalta pääsääntöisesti toteutuvan. Mikäli vaadetta jatkuvasta vedensaannista ei lakiin luonnoksen mukaisesti tule, olisi hyvä kirjata vähimmäistaso. SNJ ehdottaa silloin sanamuodoksi: 'Eläimelle tulisi tarjota sulaa, puhdasta vettä jokaisen ruokailun ja liikuntasuorituksen jälkeen tai ainakin vähintään kaksi kertaa päivässä.' Tämä mielestämme turvaa vedensaannin minimitason mutta ei välttämättä poista tilannetta, jossa eläimellä joskus ilmenee pitkittynyt janon tunne. Vedensaannin haasteet ovat ilmeiset erityisesti ulkotarhoissa pidettävien koirien kohdalla.

26 § Eläinjalostus

SNJ pitää pykälän vaatimuksia kokonaisuudessaan kannatettava ja toivoo, että se johtaa myös käytännössä eläinten parempaan hyvinvointiin. Äärimmäisten ulkonäköpiirteiden liiallinen korostaminen jalostuksessa on aiheuttanut lemmikkieläimille vakavia hyvinvointi- ja terveyshaittoja. Eläimen hyvinvointi ja terveys tulee asettaa etusijalle ulkomuotoon, suorituskykyyn, rakenteeseen ja muihin ominaisuuksiin nähden.

Lain perusteluihin tulee eläinjalostuksen osalta lisätä, että mikäli eläinten vanhempaispolvella on terveyttä heikentäviä perinnöllisiä vikoja, joiden esiintymisen todennäköisyys jälkeläispolvessa on suuri, on tällaisten eläinten käyttäminen jalostukseen kiellettyä.

Esitämme kohdan 2. kirjoittamista muotoon: 'eläin ei rakenteellisen vian tai sairauden tai *lisääntymishaluttomuuden* vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla'. Lisäksi tulisi yksiselitteisesti todeta, että sairaan yksilön käyttäminen jalostukseen on kiellettyä.

Lakiin tulee lisätä maininta siitä, että arkojen yksilöiden käyttöä siitoseläimiksi tulee pyrkiä välttämään.

Toivomme lakiin myös eläinten pakottamalla astuttamisen kieltoa sekä keinollisen lisääntymisen käytön kieltoa silloin, kun naaras- ja/tai uroseläin ovat haluttomia lisääntymään luonnollisella tavalla. Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen.

27 § Löytöeläimet

SNJ pitää kannatettavana pykälän ensimmäisen momentin vaatimusta löytöeläinten kuljetuksen järjestämisestä löytöeläinten talteenottoa paikkoihin maakuntien toimesta. Kannatettava on myös toisen momentin mukainen vaatimus talteenotto paikan pitäjän velvollisuudesta tarkastaa tunnistusmerkinnät ja ilmoittaa talteenotosta eläimen omistajalle. Menettelyllä on varmasti myönteinen vaikutus kadonneiden eläinten palautuksen nopeutumiselle ja näin ollen se edistää eläinten hyvinvointia vieraassa paikassa oleskeluajan lyhentyessä.

34 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

SNJ katsoo kolmannen momentin sisältävän liikaa tulkinnan tarvetta. Tulisi määritellä tarkemmin mikä voidaan luokitella tilapäiseksi säilytykseksi ja mikä olisi tällainen muu hyväksyttävä syy. Onko hyväksyttävä syy koiran kuljetushäkissä pitämiseen sen oma hyvinvointi esim. turvallisuus jos pitopaikkaa ei muuten voida saada turvallisesti kuten 35 § edellyttää? Jonkun mielestä hyväksyttävä syy voi olla kodin irtaimiston säilyminen ehjänä.

36 § Pitopaikan olosuhteet

Tulisi tarkemmin määritellä pitkäaikaisen/jatkuvan ulkona pitämisen ehdot. Mikä on riittävä suoja? Mikä on sopiva lämpötila? Tiedossamme on, että lyhytkarvaisia koirarotuja pidetään pysyvästi tarha olosuhteissa, lämmittämättömissä kopeissa. Lemmikki- ja seuraeläinten pitäjät ovat yleensä taustaltaan harrastajia, joiden asiantuntemus ei välttämättä riitä arvioimaan eläimen hyvinvointia tai suoranaista pärjäämistä kylmissä olosuhteissa. Tällaisten kylmiin olosuhteisiin soveltumattomien koirarotujen hyvinvointi vaarantuu, kun ne ovat käytännössä pakotettuja viettämään kopissa suurimman osan ajasta. Jos vielä kopin lämmöneristys/lämmitys on riittämätön ne lisäksi palelevat. Tarhakoirien pito-olosuhteisiin tulisi kiinnittää nykyistä suurempaa huomiota. Optimaalisia

olosuhteita (ilman laatu, kosteus) on todennäköisesti erittäin vaikea saavuttaa ns. perinteisessä koirankopissa.

41 § Eläinten luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

SNJ kannattaa pykälän asettamia vaatimuksia. Pykälän perusteluihin tulee lisätä eläimen luovuttajan velvollisuus kertoa eläimen mahdollisista käyttäytymishäiriöistä tai käyttäytymiseen liittyvistä ongelmista eläimen hoitoon ja eläimen ja ihmisen välisen suhteeseen liittyen. Tiedot ovat tärkeitä eläimen oikean hoidon sekä eläimen ja hoitajan turvallisuuden kannalta.

43 § Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

Ensimmäisen momentin perusteluissa mainitaan, että säännöksen tarkoituksena ei olisi estää sellaisen eläinkilpailun järjestämistä, johon liittyy tavanomainen ja hyväksyttävä riski eläimen hyvinvoinnille aiheutuvasta haitasta. Momenttiin tulisi lisätä maininta, ettei kilpailuja, joissa koira toteuttaa sen tavallista rodunomaista käyttötarkoitusta, katsota eläimen hyvinvoinnin tarpeettomaksi vaarantamiseksi. Koirarodut ovat pitkällisen jalostuksen myötä sopeutuneet niiden käyttötarkoituksen mukaiseen toimintaan ja tällainen toiminta itse asiassa lisää niiden hyvinvointia, ne ovat fyysisesti ja henkisesti siihen kykeneviä. Kennelliiton alaisissa metsästyskoirakokeissa valvotaan jo tällä hetkellä koiran hyvinvointia koesuorituksen aikana. Säännöissä mm. vaaditaan keskeyttämään koe, mikäli koiran hyvinvointi vaarantuu. Näillä tarkennuksilla SNJ kannattaa ensimmäisen momentin vaatimuksia.

Esitetään toiseen momenttiin seuraava lisäys: ' jonka tarkoituksena on vaikuttaa keinotekoisesti eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen *tai jonka tarkoituksena on sairauden hoito* '.

45 § Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen

Pykälän 43 perusteluissa mainitaan, että säännöksen tarkoituksena ei olisi estää sellaisen eläinkilpailun järjestämistä, johon liittyy tavanomainen ja hyväksyttävä riski eläimen hyvinvoinnille aiheutuvasta haitasta. SNJ katsoo, että metsästyskoirien kokeet ovat siten lain hengen mukaisia. Kokeiden säännöissä otetaan koiran hyvinvointi huomioon ja määritellään keskeyttämisperuste, mikäli koiran hyvinvoinnin katsotaan vaarantuvan. Myös kokeiden järjestäjät ja valvova ylituomari ovat kennelliiton pätevimpiä henkilöitä, joilla on tarvittavat tietotaidot kilpailun valvomiseen. Kilpailu on myös mahdollisuus perua tai siirtää, mikäli esim. sääolosuhteet osoittautuvat koiraa vahingoittavaksi.

On kannatettavaa, että järjestäjälle määritellään vastuu eläimelle aiheutuvan tarpeettoman vaaran poistamisesta ja hyvinvointimääräysten vastaiseen toimintaan puuttumisesta.

46 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailun järjestäminen ja 47 § Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämistä koskevan ilmoituksen sisältö.

SNJ katsoo, että lähtökohtaisesti noutajien metsästyskokeisiin ei liity pykälän tarkoittamaa riskiä, eivätkä ne siten ole ilmoituksenvaraisia, ja näin ollen niitä ei koskisi pykälän 46 kolmannen momentin vaatimus kilpailueläinlääkärin asettamisesta. Silti kaikki kokeet ilmoitetaan kennelliiton tapahtumakalenteriin, josta löytyvät kaikki 47 pykälässä tarvittavat tiedot. Näin ollen tarvittavat

tiedot ovat saatavilla koostettuna ja tämän tulisi olla riittävä kaikissa kennelliiton alaisissa koirakokeissa ja -kilpailuissa.

49 § Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailujen järjestäjän kirjaamisvelvollisuus

SNJ katsoo, etteivät sen järjestämät kennelliiton alaiset koirakokeet ja -kilpailut lähtökohtaisesti ole ilmoitusvelvollisia. Koepöytäkirjaan kuitenkin kirjataan jo nyt koepaikkaan ja olosuhteisiin liittyviä asioita, jotka voivat olla yhteydessä koirien hyvinvointiin kilpailussa.

81 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomaisen oikeus käyttää valvontaa ja tarkastusta tehtäessä apuna asiantuntijaa tai avustajaa on hyvä uudistus lainsäädäntöön.

87 § Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

SNJ kannattaa pykälän mukaisesti avun tarpeessa olevasta eläimestä ilmoittamista valvontaviranomaisille. Pykälän perusteluissa mainitun mukaisesti SNJ on sitä mieltä, ettei apua tarvitsevan eläimen avun saanti voi olla riippuvainen salassapitosäännöistä.